

Մարիամ Հակոբյան
Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարան
ԳԱԱ Մ. Մբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ
ORCID ID: 0009- 0007-6197-5732
mar.hakopyan@mail.ru
DOI: 10.54503/1829-0116-2024.2-211

**«ՄՊԻՏԱԿ ԼՌՈՒԹՅՈՒՆ» ԱՅԼԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՆԵՈՌՈՄԱՆՏԻԶՄԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ
(ԶԵՔ ԼՈՆԴՈՆԻ «ՀՅՈՒՄԻՍԱՅԻՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐԻ» ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ)***

Բանալի բառեր – «սպիտակ լռություն» այլաբանություն, նեոռոմանտիզմ, ռոմանտիզմ, հումանիզմ, բացառիկ հերոս, բնապատկեր:

Հոդվածում քննության են առնվել այն ճանաչողական հատկանիշները, որոնք վերաբերում են Ջեք Լոնդոնի հեղինակած «սպիտակ լռություն» հասկացության այլաբանական շերտերին՝ հիմք ընդունելով հեղինակի **«Հյուսիսային պատմվածքներ»** ժողովածուն: «Սպիտակ լռություն», «Կնոջ արիությունը», «Կյանքի սերը», «Խարույկը», «Քառասուներորդ մղոնում» և այլ պատմվածքներում «բնություն» հասկացության և դրա բաղկացուցիչ մաս կազմող «սպիտակ լռություն» այլաբանությանը բնորոշ ճանաչողական հատկանիշների կիրառելիությունը դրսևորվում է որպես **նեոռոմանտիկական հնարք**:

«Սպիտակ լռություն» արտաքին աշխարհի, իսկ ավելի կոնկրետ՝ հյուսիսի բնապատկերի ձևավորման նոր՝ լոնդոնյան հայեցակարգն է, որը չի սահմանափակվում ռոմանտիկական գրականության բնապատկերին բնորոշ հատուկ մթնոլորտ ստեղծելու, հեղինակի դիրքորոշումն արտահայտելու և նրա հոգեվիճակն արտացոլելու ավանդական գործառույթներով:

Գրականության նոր հերոսի մեկնությունը պայմանավորված է գրողի փիլիսոփայական – գեղագիտական հայացքներով ու դիրքորոշումներով, գեղարվեստական մեթոդի ավանդույթներով, նորամուծություններով, ոճային առանձնահատկություններով, որոնք էլ իրենց հերթին նպաստում են Լոնդոնի գեղարվեստական աշխարհի ինքնատիպությանը՝ նոր լույս սփռելով դեռևս չլուծված այնպիսի խնդրի վրա, ինչպիսին է **ամերիկյան նեոռոմանտիզմը**: Հարկ է կարևորել այն, որ «մարդ-բնություն» և «մարդ-քաղաքակրթություն» փոխհարաբերությունների հետևանքով ծագած խնդիրների լուծման համատեքստում առաջնային է հումանիզմի դերը և «սպիտակ լռության» գործառույթը՝ նպաստել գործողությունների զարգացմանը և բացահայտել հերոսին. դրանք թույլ են տալիս հեղինակին նորովի մոտենալ հումանիստական արժեքների կարևորման խնդրին:

* Հոդվածը ընդունվել է տպագրության 15.09.2024 թ.:

Мариам Акопян
Государственный университет имени В. Брюсова, преподаватель
Институт литературы им. М. Абегяна, НАН, РА, соискатель
ORCID ID: 0009- 0007-6197-5732
mar.hakopyan@mail.ru

**АЛЛЕГОРИЯ “БЕЛОГО БЕЗМОЛВИЯ” В КОНТЕКСТЕ
НЕОРОМАНТИЗМА
(НА ОСНОВЕ СЕВЕРНЫХ РАССКАЗОВ ДЖЕКА ЛОНДОНА)**

Ключевые слова: аллегория “белое безмолвие”, неоромантизм, романтизм, гуманизм, исключительный герой, пейзаж.

В статье рассматривается проблема пейзажа в контексте неоромантической литературы – проблема “белого безмолвия” в “Северных рассказах” Джека Лондона, особо выделив рассказы «Белое безмолвие», «Мужество женщины», «Любовь к жизни», «Костер», «На сороковой версте». В упомянутом и других рассказах применимость когнитивных особенностей, присущих понятию «природа» и составляющей его аллегории «белое безмолвие», проявляется как неоромантический прием.

В основе аллегории “белого безмолвия” лежит новая лондонская концепция внешнего мира, которая не ограничивается функциями, характерными для пейзажа традиционной романтической литературы.

Интерпретация нового литературного героя обусловлена философско-эстетическими взглядами и позициями писателя, традициями художественного метода, новаторством и стилистическими особенностями, которые, в свою очередь, способствуют своеобразию художественного мира Лондона, проливая новый свет на такую нерешенную проблему, как Американский неоромантизм. Следует подчеркнуть, что в контексте решения проблем, возникающих из взаимоотношений «человек-природа» и «человек-цивилизация», важна роль гуманизма, а функция «белого молчания» заключается в содействии развитию поступков, раскрыть героя, проникая в глубины человеческой природы, благодаря чему автор по-новому освещает проблему гуманистических ценностей.

Mariam Hakopyan
V. Brusov State University, lecturer
M. Abeghyan Institute of Literature, NAS, RA, Ph.D student
ORCID ID: 0009- 0007-6197-5732
mar.hakopyan@mail.ru

**“WHITE SILENCE” ALLEGORY IN THE CONTEXT OF NEO-
ROMANTICISM
(ON THE BASIS OF JACK LONDON'S “NORTHERN STORIES”)**

Keywords: “white silence” allegory, neo-romanticism, romanticism, humanism, exceptional hero, landscape.

The article touches the problem of the function of landscape in the context of neo-romantic literature-the problem of “white silence” in Jack London’s “Northern Stories”, especially highlighting “White Silence”, “Woman’s Courage”, “Love of Life”, “To Build a Fire”, “The Men of Forty-Mile” stories. In the above-mentioned and other stories, the applicability of the cognitive features inherent in the concept of “nature” and its constituent allegory “white silence” manifests itself as a neo-romantic device.

On the basis of “white silence” allegory lies the new concept of external world by J. London which is not limited to features characteristic of the landscape of traditional romantic literature.

The interpretation of the new literary hero is determined by the philosophical and aesthetic views and positions of the writer, the traditions of artistic method, innovation and stylistic features, which, in turn, contribute to the originality of the artistic world of London, shedding new light on such an unresolved problem as American neo-romanticism. It should be emphasized that in the context of solving problems arising from the relationship “human-nature” and “human-civilization”, the role of humanism is essential, and the function of “white silence” is to promote the development of actions, to reveal the hero, penetrating into the depths of human nature, thanks to which the author sheds new light on the problem of humanistic values.

Ներածություն

Մեր ուսումնասիրությունը, հիմք ընդունելով Ջեք Լոնդոնի ստեղծագործության արդի լուսաբանությունը, հեղինակի երկերում բացահայտել է *նեոռոմանտիզմի գեղագիտության ձևավորման ակունքները*՝ հնարավորություն ընձեռելով հեղինակի աշխարհահռչակ «Հյուսիսային պատմվածքները» քննել նոր՝ նեոռոմանտիկ գրականության տեսանկյունից, որով էլ որոշարկվում է հոդվածի *գիտական նորային ու արդիականությունը*։

Հոդվածի խնդիրները հետևյալն են. ուսումնասիրել և վեր հանել տեղանքի նկարագրության այն գործոնները, որոնք միտված են իրականության և երազի ռոմանտիկական անհամաձայնության մերկացմանը՝ այդպիսով ապահովելով «փոքր» մարդուց անցումը բացառիկ հերոսի՝ միաժամանակ փաստելով բնության «սպիտակ լուծության» անգերազանցելի ուժը բոլոր շնչավոր արարածների նկատմամբ, ինչպես նաև Ջեք Լոնդոնին դիտարկել ամերիկյան նեոռոմանտիզմի համատեքստում՝ ուշադրության արժանացնելով նեոռոմանտիկ գրականության գեղագիտական արժեքների առկայությունը հեղինակի երկերում։

Աշխատանքի հետազոտական մեթոդները ներառում են Չ. Դարվինի, Ֆ. Նիցշեի, Ա. Շոպենհաուերի փիլիսոփայական, ինչպես նաև գրականության տեսաբանների և գրականագետների (Մ.Հերգերգ, Բ. Հենդրիքս, Ջ. Աուերբեք և այլք) ներկայացրած հենքային դրույթները։

Ջեք Լոնդոնի վաղ շրջանի արկածային պատմվածքներն համաշխարհային հռչակ բերեցին գրողին։ «Հյուսիսային պատմվածքների» հիմքում ըն-

կած է հեղինակի կողմից առաջադրված մարդ-բնություն ներդաշնակության փիլիսոփայությունը. մարդը ձուլված է բնությանը և անվերապահորեն ենթարկվում է նրա տաքերքին:

Լոնդոնն առաջինն էր, որ հյուսիսի թեման բերեց գեղարվեստական գրականություն: Նրա տեսած կյանքը հյուսիսում՝ «սպիտակ լռության» ամենասառը սրտում, ամփոփվում է բնության արհավիրքների դեմ մարդու անհավասար պայքարով: Ոսկու տենդով վարակված դեգերողներին առաջ է մղում ոչ այնքան հարստանալու մոլուցքը, որքան ռոմանտիկական ձգտումները, ազատության կանչը, արկածախնդրության ծարավը, սեփական ուժերը փորձելու հնարավորությունը: Անտեսելով արտաքին աշխարհի անխուսափելի չարախնդրությունը՝ մարդն իր սեփական գոյությունը դարձնում է հարաբերական ա՛յն պայմաններում, որտեղ նրա հոգին լիովին ազատ ու ներդաշնակ է բնության հետ, բայց որտեղ այդ նույն բնությունը կարող է ծաղրել՝ իր անտարբերությամբ «մարելով կյանքը պահպանող կրակը»:

Հյուսիսային պատմվածքներում ընդգրկված ժողովածուներից և պատմվածքներից շատերի անվանումները կապված են տարածության հետ՝ «Քառասուներորդ մղոնում» ("The Men of Forty-Mile" (May 1899), «Հեռավոր երկրամասում» ("In a Far Country" (June 1899), «Չյունապատ ճանապարհի իմաստությունը» ("The Wisdom of the Trail" (December 1899), «Հյուսիսային ոդիսականը» ("An Odyssey of the North" (January 1900):

Բնապատկերի գեղագիտության ձևավորումը

Հյուսիսային պատմություններում առաջնային է բնապատկերի գեղագիտական ըմբռնումը: Խոսելով տարածության մասին՝ որպես գեղարվեստական միավորի, պետք է ասել, որ բազմաթիվ գրողներ խուսափում էին բնապատկերի կոնկրետ նկարագրությունից: Նրանք նպատակ չեն ունեցել շեշտելու կերպարին շրջապատող աշխարհի մանրամասները, դարձնելու այն ավելի իրատեսական, ընդհակառակը, այդ ընդգծված դետալները զուտ միջոց են ծառայել ավելի ու ավելի խորացնելու արտաքին աշխարհի պայմանականության վերաբերյալ խիստ դատողությունները:

Հյուսիսի բնապատկերի բազմաֆունկցիոնալությունն արտահայտվում է մի քանի տեսանկյունից. առաջին հերթին, Լոնդոնը տալիս է բնության առավել իրատեսական նկարագիրը՝ բոլոր աշխարհագրական և պատմական մանրամասնություններով, ազգային հատկանիշներով, բարքերով, ավանդույթներով, իսկ վայրը, որտեղ հերոսն իրականացնում է իր «հյուսիսային ոդիսականը», բնորոշում է տեղագրական ճշգրտությամբ.

«Դա արահետ էր, ձյան մեջ բացված արահետ, որն անցնում էր Յուքոնի վրայով և հինգ հարյուր մղոն հարավ էր գնում, մինչև Չիկոյթի լեռնանցքը,

մինչև Դայա ու Ադի Ջրերը, յոթ հարյուր մղոն հյուսիս էր գնում, մինչև Դոուսոն ու էլի մի հազար մղոն մինչև Նուլասոն և նրանից էլ հեռու, մինչև Բերինգի ծովի ափին ընկած Մեն-Մայքլ քաղաքը. հազար հինգ հարյուր մղոն ձյունե ճանապարհ» (Լոնդոն, 1986: 269-270):

Տեղանքի նկարագրության գեղարվեստական առանձնահատկությունները կառուցվում են ոչ թե ռոմանտիկական, այլ ռեալիստական սկզբունքների հիման վրա. բնությունը չի դառնում հերոսի ներքին աշխարհի արտացոլանքը: Կերպարի տեսակետը՝ շրջապատող աշխարհի վերաբերյալ, այստեղ գործնականում արտահայտված չէ: Բնությունը՝ «սպիտակ լռություն», թվացյալ հանգիստ, խաղաղ, հաճելի, անկախ է, ապրում է իր սեփական կյանքով, այն ոչ թե ձայների բացակայությունն է, այլ արտաքին աշխարհի մահաբեր անտարբերությունը, որը լուռ հետևում է մարդ-կենդանի-բնություն եռակողմ շրջանակում շղթայված գոհերի գոյության պայքարին:

Հյուսիսային պատմվածքներում «սպիտակ լռության» նկարագիրն ունի նաև այլ գործառույթ. այն է՝ նպաստել գործողությունների զարգացմանը, բացահայտել հերոսին՝ թափանցելով մարդկային էություն խորքերը:

Նշված ժողովածուի առաջին պատմվածքը, որը վերնագրված է հենց **«Սպիտակ լռություն»**, (“White Silence”, February, 1899) ունի անսպասելի զարգացում և ողբերգական ավարտ:

Պատմվածքի հերոսներն անհավասար պայքար են մղում հյուսիսի հզորության դեմ: Ճանապարհը լի է ամենատարբեր փորձություններով, և, ի վերջո, վրա է հասնում ճակատագրական պահը. *«անակնկալ վտանգ, վայրկենական մահ...»* (Լոնդոն, 1965:33): Տարիների ճնշման և ձյան ծանրության տակ կռացած վիթխարի սոճին իր վերջին դերն է խաղում կյանքի ողբերգության մեջ: Ծառը ճգնում է Մեյսոնին, որը, գիտակցելով ճանապարհի վտանգներն ու սննդի բացակայությունը, խնդրում է ընկերոջը կրակել իրեն՝ այդպիսով ցուցաբերելով իր անսահման սերն ու նվիրումն ընկերոջ և այն կնոջ հանդեպ, որը կրծքի տակ կրում էր իր երեխային: Մինչ դժբախտ պատահարը Մեյսոնը կռպիտ, անտարբեր մարդու տպավորություն էր թողնում, իսկ այժմ նա անսպասելի հայտնությամբ սկսում է արտահայտել իր թաքնված վախերն ու մտահոգությունները, ամենաջերմ զգացմունքները կնոջ, ապագա երեխայի հանդեպ, ընտանիք, խաղաղ անկյուն ունենալու երազանքները, որոնք այլևս անկատար կմնան, և որպես վերջին հրաժեշտ՝ զոջումը՝ շան հանդեպ դաժան վերաբերմունքի համար:

«Կնոջ արիությունը» պատմվածքում տեղանքի նկարագրությունը զուտ նեոռոմանտիկական բնույթ է կրում, գերակշռում է ռեալիստական նկարագրության գործառույթին և ծառայում որպես հիմնական իրադարձությ-

յունները զարգացնող շարժիչ ուժ: Դաժան բնության պայմաններում հերոսները չեն կարողանում թաքցնել իրենց թույլ կողմերն այնպես, ինչպես դա հնարավոր կլիներ հասարակության մեջ:

Նեոռոմանտիկ հեղինակների համար կարևոր է աստիճանաբար բացահայտել կերպարների բնավորության գծերը, ցույց տալ վերափոխման ընթացքը: Նրանց, ինչպես ռոմանտիկ գրողներին, հետաքրքրում է հերոսի հոգևոր աշխարհը, բայց առանձնահատուկ գծերը նրանք փնտրում են ոչ թե ակնհայտ հերոսական անհատների, այլ սովորական, «փոքր մարդկանց» մեջ: Պատվածքում երկու կերպարների զարգացումը շարժվում է հակառակ ուղղություններով. Պասուկի կերպարին աստիճանաբար ծանոթանում ենք այնպես, ինչպես ժամանակի ընթացքում նրան ճանաչել էր ամուսինը. նույն կերպ հասանելի է դառնում նաև Լոնգ Ջեֆի նկարագիրը. սա նեոռոմանտիկների նախընտրած գործառույթն է. բացահայտել կերպարին մյուս կերպարի միջոցով: «Փխրուն ու երկչոտ» աղջնակը, որին հակադրվում է ֆիզիկապես ուժեղ Լոնգ Ջեֆը, բնության նետած մարտահրավերներին կարողանում է դիմանալ՝ ցուցաբերելով ամուր կամք և վճռականություն, մինչդեռ այդ նույն փորձությունները մերկացնում են Լոնգ Ջեֆի իրական թույլ ու տկար էությունը:

«Սպիտակ լռության» գործառույթը նեոռոմանտիզմի համատեքստում

Ջեք Լոնդոնը սահմանում է *սպիտակ լռություն* հասկացության խիստ անհատական մեկնաբանությունը: Այն վիթխարի ուժ է, որը պահպանում է բոլոր շնչավոր արարածների հավասարությունը բնության օրենքի առաջ: Չնայած մարդիկ շների տերերն են՝ երկուսն էլ հավասարապես խոցելի են անողորմ բնության կողմից, որը խղճահարություն և զոջում չի ճանաչում: **«Կյանքի սերը»** պատմվածքում ներկայացվում է երկկողմանի հակադրություն. մարդ-մարդ և մարդ-կենդանի: Բիլլը, անանուն հերոսը և գայլը գտնվում են միանգամայն նույն պայմաններում: Անանուն հերոսը, որի ոտքը ցրտահարված է, ապրելու հնարավորությունը՝ պակաս հավանական, թվում է, թե շուտով կհանձնվի: Բայց բանականության կարճ ամպամածությունը կրկին իր տեղը զիջում է գոյատևելու բուռն ցանկությանը, և հերոսը նոր ուժեր է հավաքում առաջ գնալու՝ պայքարելով արդեն իր ներսում՝ սեփական թուլության ու վախերի դեմ:

Մարդու մենամարտը գայլի հետ խիստ խորհրդանշական է: Երկուսի առաջ փորձությունը նույնն է. երկուսն էլ գտնվում են խստաշունչ հյուսիսի սառը սրտում, սովամահ են լինում, վիրավոր են, և երկուսից մեկի գոյատևումն արժե հակառակորդի կյանքը: Հենց այստեղ ենք հանդիպում նեոռոմանտիկ հերոսի ծայրաստիճան տեսակին՝ մարդ-զագանին, որն իրեն դրսևորում է ոչ որպես բանական էակ. նա տապալում է գայլին՝ խմելով

կենդանու արյունը, որպեսզի վերջինս ուժասպառ լինի ու սատկի: Ինչպես հեղինակը գրում է մեկ այլ՝ «Քառասուններորդ մղոնում» պատմվածքում՝ «Հյուսիսի ահը, նյարդային լարվածությունը և կործանիչ հիվանդությունը նրանց հասցրին այնտեղ, որ նրանք կորցրին մարդկային ամեն մի կերպարանք և նմանվեցին հալածված գազանների» (Լոնդոն, 1965: 90):

Պատահական չէ, որ հեղինակը մարդու և կենդանու հնարավորությունները նույնացրել է. նրա նպատակն է կրկին փաստելու բնության առաջ բոլորի հավասարության գաղափարը, ինչը, իհարկե, ունի դարվինյան ակունքներ:

Այլ է հերոսի հակադրությունը Բիլլի հետ, որի անհավատարմությունն անանուն հերոսը տևական ժամանակ հրաժարվում էր ընդունել: Նրա մարդասիրական պատկերացումները, իսկ հետո նաև հիասթափությունը, թույլ են տալիս բացահայտել այս ուժեղ անհատականության վառ արտահայտված գծերը, որոնք հեռու են կենդանական բնագոյներից և բնորոշում են մարդու ամենամիջինական հատկությունները՝ ըստ այդմ՝ անդրադառնալով մարդու երկակիության գաղափարին:

Պատմվածքի վերջում հերոսը գտնում է Բիլլի ոսկորները, կողքին՝ ոսկու պարկը: Ինքը ծանր պարկը դեն էր նետել, քանի որ գերադասել էր կյանքը. ի վերջո ոսկին Բիլլին չէր փրկել գայլի ճիրաններից:

Բիլլը մինչև վերջին շունչն անգամ տոպրակը չի նետել....

Ինքը դեռ շատ կծիծաղի Բիլլի վրա.... Ինքը կենդանի կմնա և տոպրակը կտանի ու կհասցնի նավ... Մարդը ծիծաղեց խոպոտ, ագռավի կռավոց հիշեցնող սարսափելի ծիծաղով, և հիվանդ գայլը թախծալի ոռնոցով ձայնակցեց նրան: (Լոնդոն, 1966):

Եվ ահա, բոլոր փորձություններից հետո նրան սպասում էր ամենամեծ՝ Մարդ մնալու փորձությունը: Լոնդոնը դիմում է հանճարեղ հնարքի. բնագոյներին տրված արարածը կրկին վերադառնում է իր Մարդ վիճակին:

Մարդն իսկույն լռեց: Ինչպե՞ս կարող է ինքը ծիծաղել Բիլլի վրա, եթե դա Բիլլն է եղել, եթե այս ողորկ, սպիտակ ու վարդագույն, մաքուր ոսկորները այն ամենն է, ինչ մնացել է Բիլլից... Մարդը հայացքը դարձրեց մի կողմ: Այո, Բիլլն իրեն լռեց, բայց ինքը ոսկին չի վերցնի և չի ուտի Բիլլի ոսկորները... Իսկ Բիլլը կաներ, եթե իր տեղը լիներ... (Լոնդոն, 1966):

Պատմության հերոսը կառչում է կյանքից՝ անհավասար ճակատամարտ մղելով բիրտ և անխոստումնալից բնության դեմ: Ինչպիսին էլ լինեն հանգամանքները, Լոնդոնը հավատում է, որ հաղթում է Մարդը՝ կիսամեռ ու կիսախելագար:

Բայց երբեմն բնությունն ավելի ուժեղ է գտնվում. գրեթե նույն սառնամանիքի պայմաններում, «նույն անանուն մարդուն» հանդիպում ենք նաև

«Խարույկը» (“To Build a Fire”) դրամատիկ պատմվածքում, որտեղ արդեն հաղթանակը պատկանում է ոչ թե «կիսամեռ» էակին, այլ բնությանը: Պատմվածքի սկզբում նկարագրվող «անշարժ լռությունն» արդեն իսկ հուշում է վտանգի և կործանման անհաղթ ազդանշանների մասին. առեղծվածային արահետը, արևի բացակայությունը, սաստիկ ցուրտը ոչ մի տպավորություն չէին գործում մարդու վրա:

Սառնամանիքի ուժգնացմանը զուգահեռ վատթարանում է հերոսի վիճակը. նրա ապրելու հնարավորությունն ավելի է նվազում, թեև նա ամբողջ ուժով աշխատում է իրենից վանել այն միտքը, որ *«երբեք էլ չի հասնի ընկերներին, որ իջևանատեղը շա՛տ հեռու է, որ ոտքերը բոլորովին փայտացել են, որ շուտով էլ չի կարող շարժվել և կմահանա»* (Լոնդոն, 1986: 286):

Էրլ Լեյբորը նշում է. «Տրամադրությունն ու մթնոլորտը, որոնք փոխանցվում են ցրտի, մոայլության և ճերմակության կրկնվող պատկերների միջոցով», պատմվածքը ազդեցիկ ու տպավորիչ դարձնելու բանալին են (Labor, 1974: 63):

Մարդը թաքնված վտանգներ է փնտրում, շարժվում է շատ զգուշորեն, բայց ի վերջո խրվում ձյան մեջ: Հեղինակը բացատրում է, որ նման ջերմաստիճանի դեպքում սառույցի մեջ խրվելը մահացու վտանգավոր է. անհրաժեշտ է հանել հագուստը, տաքացնել, այլապես սառած վերջույթները կցրտահարվեն ու այլևս չեն կենդանանա: Բազմաթիվ փորձերից հետո մարդը կարողանում է խարույկ վառել. թվում է, թե նա փրկված է, բայց հաղթանակը շատ կարճ է տևում. բնությունն այս անգամ ավելի դաժան խաղ է խաղում նրա հետ: Եվ քմահաճ ու անկայուն արտաքին աշխարհից մարդը ստանում է հեզմանքի իր նոր չափաբաժինը: Ձյունն անփութորեն մարում է կյանքը պահպանող կրակը՝ տեղալով հենց այն պահին, երբ նա պատրաստվում էր տաքացնել իր սառած և անզգայացած ոտքերը:

Ք. Հենդրիքսն ամենամեծ հեզմանքը տեսնում է նրանում, որ մարդը, «իբր գիտելիքներով հանդերձ, շարունակում է մնալ անօգնական գոհ բնության ուժերի դեմ» (Hendricks, 1978: 22): Եվ «գրոյից ուղիղ յոթանասուն աստիճան ցածր ջերմաստիճանի դեպքում մարդը չի կարողանում գոյատևել, բայց շունը, որն ապրում է միայն բնագոյով, առանց թաթմանների, առանց ականջակալների, առանց վերարկուի, առանց նախաճաշի և առանց խարույկի, կարողանում է փրկվել» (Լոնդոն 1986: 286): Անդրադառնանք շան թեմային:

Շան գոյությունն ու գոյատևումը շրջակա միջավայրի անտարբերության գաղափարի հանգուցալուծումն է: Շունը չի կիսում գլխավոր հերոսի միայնության, անօգնականության զգացողությունը: Նա ավելի մոտ է բնությանը: Շունը խորհրդանշում է մաքուր բնագոյը. Նա *«... գիտեր, որ այդ»*

պիսի սառնամանիքին չի կարելի ճանապարհ գնալ: Նա բնագործն ավելի ճիշտ էր հասկանում իրականությունը, քան մարդն իր բանականությամբ» (Լոնդոն, 1986: 271):

Ի վերջո, «Խարույկը» պատմվածքում ևս Լոնդոնն ակնարկում է մարդկային բանականությունից դուրս քայլերի դիմելու մասին. «Շան տեսքը նրա մեջ մի խելահեղ միտք արթնացրեց... Նա կսպանի շանը և իր ձեռքերը կմտցնի նրա տաք մարմնի մեջ...»

Այն ժամանակ մի նոր խարույկ կվառի: Նա ձայն տվեց շանը... քայց նրա ձայնը հնչեց երկյուղած, ու այդ բանը վախեցրեց կենդանուն... բնածին կասկածամտությունը օգնեց նրան վտանգն զգալու» (Լոնդոն, 1986: 285):

Ըստ Աուերբեքի՝ այն նատուրալիստական ձևը, որով Լոնդոնի հերոսներն ընդունում են բնության մարտահրավերները, ինքնին դառնում է նոր բարոյախոսության աղբյուր՝ հիմնված մարդկանց կողմից բնական օրենքների լիարժեք օբյեկտիվության ճանաչման վրա: Մարդը դառնում է բնության՝ «սպիտակ լռության» տիրակալը, և այդպիսով ազատվում բնությունից, ինչպես նաև ինքն իրենից (Auerback, 1995: 51-59):

Հերոսի անանուն լինելը երկու դեպքում էլ վկայում է, որ արտաքին աշխարհի վճռականության պայմաններում մարդու ինքնությունն այլևս էական չէ: Կարևոր է բնության ներգործությունը մարդու վրա. մարդը, չդրսևորվելով որպես «բնության զավակ», հեռու քաղաքակիրթ աշխարհից, կդառնա անողորմ շյուսիսի անտարբերության զոհը:

Եզրակացություն

Այսպիսով՝ թեև հիմնական հակամարտությունը մարդու և «սպիտակ լռության» միջև է, ճիշտ չէ ասել, որ բնությունը գործունե կերպով «հարձակվում» է մարդու վրա: Բնությունը չի ջանում մարդուն վնասել. նույնքան ցուրտ կլիներ առանց մարդու ներկայության: Սակայն հարկ է նշել, որ մարդը, հայտնվելով անելանելի վիճակում, կորցնում է էությունը՝ փորձելով փրկել իր գոյությունը. նա տրվում է բնագոյներին՝ չենթարկվելով բանականությանը: Ահա թե ինչու «Կյանքի սերը» պատմվածքի հերոսը կարողացավ ապրել. նրանում արթնացավ ներքին ինքնապաշտպանական բնագործ, մինչդեռ «Խարույկը» պատմվածքում երևակայության պակասի և արտաքին աշխարհին արձագանքելու անկարողության պայմաններում բանականությունն ու քաղաքակրթության սահմանած բոլոր միջոցներն ապարդյուն դարձան:

Գրականության ցանկ

1. **Լոնդոն Ջ.**, «Սպիտակ լռություն», //Երկերի ժողովածու, հատոր 1, թարգմանությունը՝ Վ.Վարդանյանի, Երևան, «Հայաստան» հրատ., 1965, 540 էջ:

2. **Լոնդոն Ջ.**, «Խարույկը», թարգմանությունը՝ Ս. Ավագյանի, Երևան, «Լույս» հրատարակչություն, 1986, 334 էջ:
3. **Լոնդոն Ջ.**, «Քառասուններորդ մղոնում», թարգմանությունը՝ Վ.Վարդայանի, Երևան, «Լույս» հրատարակչություն, 1986, 540 էջ:
4. **Լոնդոն Ջ.**, «Կյանքի սերը», «Հայաստան» հրատարակչություն, Երևան, 1966 (https://grapaharan.org/%D4%BF%D5%B5%D5%A1%D5%B6%D6%84%D5%AB_%D5%BD%D5%A5%D6%80%D5%A8) (Այս վեպի բոլոր հատվածների էջերը տե՛ս կից մեջբերումներին՝ ըստ առցանց հղման էջերի)(մուտք՝ 24.09.24):
5. **Auerbach J.**, "Congested Mails: Buck and Jack's "Call", American Literature, Vol. 67, No. 1, Duke University Press, Mar., 1995.
6. **Hendricks K.**, Jack London: Master Craftsman of the Short Story. Logan: Utah State U P, 1966. Rpt. In Jack London: Essays in Criticism. Ed. Ray Wilson Ownbey. Santa Barbara: Peregrine, 1978, 502 p.
7. **Labor Earl.**, Reesman, Jeanne C., London Jack, New York: Maxwell Macmillan International, 1994, 186p.
8. **Стоун И.**, Моряк в седле: Художественная биография Джека Лондона. М.: Книга, 1984, 384 с.
9. **Хачатрян Н.**, Французская неоромантическая проза, Монография, ЕГУ им. В. Брюсова, Ереван, 2017, 448 с.

References

1. **London J.**, «Spitak lr'owt'yown», [White Silence], Erkeri jhoghovac'ow, hator 1, t'argmanowt'yowny՝ V.Vardanyani, Er&an, «Hayastan» hrat., 1965, 540 p. (In Armenian).
2. **London J.**, «Xarowyky՝», [To Build a Fire], t'argmanowt'yowny՝ S. Avagyan, Er&an, «Lowys» hratarakchowt'yown, 1986, 334 p. (In Armenian).
3. **London J.**, «Kyanqi sery՝», [Love of Life], «Hayastan» hratarakchowt'yown, Er&an, 1966 t'. (https://grapaharan.org/%D4%BF%D5%B5%D5%A1%D5%B6%D6%84%D5%AB_%D5%BD%D5%A5%D6%80%D5%A8) (Ays vepi bolor hatvac'neri e'jery՝ te՝s kic mejberowmnerin՝ y՝st ar'canc hghman e'jeri)(In Armenian).
4. **Stoun I.**, Morjak v sedle: Hudozhestvennaja biografija Dzheka Londona.[Моряк в седле: Художественная биография Джека Лондона], М.: Книга, 1984, 384 p. (In Russian).
5. **Hachatrjan N.**, Francuzskaja neoromanticheskaja proza, Monografija, [Французская неоромантическая проза, Монография], EGU im. V. Brjusova, Erevan, 2017, 448 p. (In Russian).

Մարիամ Հակոբյան – Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարանի դասախոս, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի հայցորդ: Գիտական հետաքրքրությունների շրջանակը՝ արտասահմանյան գրականություն, գրաքննադատություն, գրականության տեսություն: Հեղինակ է չորս հոդվածի:

ORCID ID: 0009- 0007-6197-5732
mar.hakopyan@mail.ru

Mariam Hakobyan – Lecturer at V. Brusov State University, Ph.D student at the Institute of Literature after Manuk Abeghyan of NAS of RA. Scientific interests: foreign literature, literary criticism, and literary theory. An author of four articles.

ORCID ID: 0009- 0007-6197-5732

mar.hakopyan@mail.ru

Мариам Акопян – Государственный университет имени В. Брюсова, преподаватель. Институт литературы имени Манука Абебяна НАН РА, соискатель. Научные интересы: зарубежная литература, литературная критика, теория литературы. Автор четырех статей.

ORCID ID: 0009- 0007-6197-5732

mar.hakopyan@mail.ru